Suomen potilasasiamiesyhdistys ry 29.1.2019

Patientombudsmännen i Finland rf

LAUSUNTO

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

HE 299/2018 vp

Ensiksikin potilasasiamiesyhdistys pitää lähtökohtaisesti uutta lakiehdotusta vahinkoa kärsineiden asemaa parantavana. Vahinkoa kärsineiden kannalta oleellista on, että potilasvahinkojen käsittelyprosessi olisi mahdollisimman joutuisaa, puolueetonta ja helppoa. Kaikki toimet, joilla pyritään tätä tavoitetta edistämään ovat potilaan näkökulmasta kannatettavia.

Lakiehdotuksen kohdassa 2.1.2 todetaan, että uuteen liikenne- ja potilasvahinkolautakuntaan pyritään lisäämään jäseniä ja varajäseniä sekä myös lääkärijäseniä. Ratkaisukapasiteetin parantaminen ja työmäärän kohtuullistaminen ovatkin järkeviä uudistuksia nimenomaan lautakunnan käsittelyaikojen nopeuttamiseksi. Nämä toimet toivon mukaan edesauttavat yhdessä summaarisen käsittelyn mahdollistamisen kanssa sitä, että nimenomaan ne haastavimmat ja periaatteellisimmat sekä myös vahinkoa kärsineen kannalta usein kohtuuttomilta tuntuvat asiat tulevat käsitellyksi entistä nopeammin.

Lakiehdotuksessa on viitattu myös tarpeeseen lisätä ratkaisusuosituspyynnön vireille saattamisen vaivattomuutta, jota pidämme tärkeänä tavoitteena. Nykyisellään valmis ratkaisusuosituspyyntölomake on hankala täytettävä (vrt. potilasvakuutuskeskuksen lomakkeet) eikä turvallista sähköistä asiointikanavaa ole ollut. Ratkaisusuosituspyynnön lähettäminen suojaamattoman sähköpostin kautta ei ole turvallista. Asioinnin sujuvuus on toivottavasti osittain resurssien paranemisen myötä parannettavissa.

Potilasvahinkojen käsittelyn kannalta puolueettomuuden vaatimus on lienee yksi keskeisimmistä. Tässä suhteessa oleellisia seikkoja ovat mm. käsittelyn julkisuus ja riippumattomuus vahingon kärsijän mahdollisuudesta avustajan käyttöön. Yksityisten lakiasiaintoimistojen mainonta ja markkinointi on viime vuosina lisääntynyt nimenomaan potilasvakuutuskeskuksen antaman korvauspäätöksen jälkeen siten, että vahinkoa kärsineille annetaan ymmärtää olevan apua avustajasta ennen potilasvahinkolautakunnan käsittelyä. Tästä näkökulmasta pidämme tärkeänä sitä, että asiointi olisi mahdollisimman sujuvaa ja hyvin ohjeistettua tulevan lautakunnan taholta niin, että ratkaisusuosituspyynnön tekijät kykenevät riittävän vaivattomasti joko itse tai esimerkiksi potilasasiamiehen avustuksella ratkaisusuosituspyynnön tekemään.

Puolueettomuuden näkökulmasta oleellista on myös julkisuus ja erityisesti nimenomaan lautakunnan ratkaisukäytännön julkisuus. Olisi suotavaa jos lautakunta voisi tuottaa oleellista ratkaisukäytäntöä anonyymisti julkisuuteen, esimerkiksi internetsivuilleen, kuten potilasvakuutuskeskus tai sitten laajempana versiona. Julkiset selosteet olisi myös syytä avata maallikoille kielellisesti ymmärrettävällä tavalla. Tällä olisi myös ratkaisusuosituspyynnön tekemistä harkitsevalle merkitystä, jos saman tyyppisestä asiasta on olemassa jo ratkaisukäytäntöä.

Tämän lakiehdotuksen kanssa samaan aikaan valmistellaan lakia potilasvakuutuksesta, jonka yhteydessä ehdotetaan myös muutettavaksi nykyistä kolmen vuoden määräaikaa saattaa ratkaisusuositus vireille uudessa liikenne- ja potilasvahinkolautakunnassa. Vahinkoa epäileviltä tulleiden yhteydenottojen

perusteella aikarajan tiukentaminen voi olla ongelmallista, jos vuoden määräaikaan suhtaudutaan tiukasti. Ongelma olisi isompi potilasvahinkoilmoituksen kohdalla, kuin ratkaisusuosituspyyntöjen kohdalla, koska potilasvakuutuskeskuksen päätöksen muutoksenhakuohjeessa uusi aikaraja varmasti kerrotaan, joten potilaan saavat informaation asiasta. Sen sijaan potilasvahinkoilmoitusten kohdalla informaatio perustuu ammattihenkilöiden tietoon asiasta. Usein kun potilaan ovat yhteydessä epäillyn potilasvahingon suhteen, ei heillä on mitään tietoa vireille saattamisen ajankohdasta. Vireilletulon muutoksen kirjaaminen lakiin asettaa asiasta informoimiselle painoarvoa.

Lakiehdotus näyttäytyy lähinnä hallinnolliselta ja organisatoriselta uudistukselta. Esitetyt muutokset resurssien suhteen ovat luonnollisesti tervetulleita, mutta kuten organisaatiouudistuksissa yleensä, yhdistyvät orgaanit lopulta muovaavat itse uuden organisaation ja testaavat sen toimivuuden käytännössä. Potilasvahinkoa epäileville potilasvahinkolautakunnan rooli on merkittävä, koska sinne voi ilman kuluriskiä saattaa vireille potilasvakuutuskeskuksen korvauspäätöksen. Vahinkoasian vireillepano on nykyiselläänkin vaivatonta, jos vahinkoa epäilevällä on mahdollisuus oikeusapuun tai potilasasiamiehen palveluun. Muilta osin asioinnin sujuvuuteen tulisi panostaa lisää ja toivottavasti uusi organisaatio ottaa tämän asian vakavasti.

Lappeenrannassa 29.1.2019

Suomen potilasasiamiesyhdistys ry

Tuomas Kumpula

Puheenjohtaja

Puh: 044-748 5306